EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 15.12.2016.
COM(2016) 796 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par īpašu pasākumu shēmas īstenošanu lauksaimniecībā par labu Egejas jūras nelielajām salām

1. IEVADS

Egejas jūras nelielās salas (*SAI*) ir ļoti sadrumstalota salu teritorija, kurā ir smagi ģeogrāfiskie un dabas ierobežojumi, tās nav blīvi apdzīvotas un tajās ir ļoti ierobežota lauksaimniecībā izmantojamā platība. Arī *SAI* topogrāfiskie un klimata apstākļi ir faktori, kas ierobežo lauksaimniecisko ražošanu.

Dažas salas ir ļoti izolētas no Grieķijas kontinentālās daļas, un tās saskaras ar divkāršu vai pat trīskāršu salu izolētības faktoru[1]. Tas cita starpā attiecas uz svarīgu lauksaimniecības produktu piegādi saistībā ar papildu transporta izmaksām, kas saistītas ar *SAI* atrašanos uz salām, nelielo platību un attālinātību no tirgiem.

Ņemot vērā šo īpašo situāciju, kas ir nesalīdzināma ar ES kontinentālo daļu, *SAI* gūst labumu no īpašiem pasākumiem lauksaimniecības jomā atbilstoši kopējai lauksaimniecības politikai (KLP). Papildus atbalstam saskaņā ar KLP pirmo pīlāru *SAI* gūst labumu arī no īpašas atbalsta shēmas (*SAI* shēmas), kas palīdz veicināt vietējo ražošanu un nodrošina svarīgu produktu piegādi. Shēma attiecas uz visām Egejas jūras salām, izņemot Eibojas un Krētas salu.

Šā ziņojuma mērķis ir novērtēt *SAI* shēmas piemērošanu laikā no 2006. līdz 2014. gadam.

Egejas jūras salas aizņem teritoriju, kas robežojas ar Krētas salu dienvidos, Grieķijas kontinentālo daļu ziemeļos un rietumos un Turcijas kontinentālo daļu austrumos, aizņemot kopumā 210 240 km^2. Kopējais salu un saliņu skaits Egejas jūrā ir 7582, bet gandrīz 90 % no tām ir mazākas par 10 km^2, un tikai divu salu, Lesbas un Rodas, platība pārsniedz 1000 km^2. Grieķijas salu un saliņu kopējā platība sasniedz 17,1 % no valsts teritorijas. Lielākā daļa salu ir mājvieta mazām kopienām, kurās ir mazāk nekā 5000 pastāvīgo iedzīvotāju, izņemot dažas salas, kuru platība ir salīdzinoši lielāka un kurās ir 10 000–40 000 iedzīvotāju (piemēram, Lesba, Hija, Sama, Kosa), vai Rodu, kurā ir vairāk nekā 100 000 iedzīvotāju.

2. *SAI*: PIRMSĀKUMI, ATTĪSTĪBA UN TIESISKAIS REGULĒJUMS

SAI īpašās shēmas pirmsākumi ir datējami ar 1993. gadu, kad īpašās problēmas, ar ko saskārās lauksaimniecības nozares *SAI* salās saistībā ar to attālinātību un atrašanos uz salām, tika atzītas Padomes Regulā (EEK) Nr. 2019/93[2].

Kopš shēmas izveides 1993. gadā tajā ir veiktas dažas izmaiņas. KLP 2003. gada reformā Grieķija nolēma visā valstī piemērot vienotā maksājuma shēmu (VMS), sākot no 2006. gada 1. janvāra. 2006. gadā pamatregulu aizstāja ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1405/2006[3], kas nemainīja mērķus vai īpašos pasākumus attiecībā uz *SAI*. Tomēr ar to ieviesa plānošanas pieeju, t. i., *SAI* atbalstu noteica ikgada programmā, ko sagatavoja valsts iestādes, iesniedza Komisijai apstiprinājuma saņemšanai un pārvaldīja Grieķija.

Pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā 2013. gadā Padomes Regulu (EK) Nr. 1405/2006 aizstāja ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES)

[1] Daudzkārša salu izolētība nozīmē, ka nav tieša transporta savienojuma starp salām un kontinentu, tāpēc piegādes tiek veiktas no citām salām.

[2] OV L 184, 27.7.1993., 1. lpp.

[3] OV L 265, 26.9.2006., 1. lpp.

Nr. 229/2013[4], un tika pieņemti deleģētie un īstenošanas akti, attiecīgi Komisijas Regula (ES) Nr. 178/2014 un 181/2014[5].

SAI shēmu finansē Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds (ELGF). Regulā (ES) Nr. 229/2013 noteikts programmas maksimāli pieļaujamais gada apjoms EUR 23,93 miljonu apmērā gadā. Turklāt Grieķija sniedz papildu valsts finansējumu (EUR 0,547 miljoni). Sīkāka informācija par finansiālo īstenošanu laikā no 2006. līdz 2014. gadam ir sniegta šā ziņojuma pielikumā.

Lai gan no reglamentējošā skatpunkta *SAI* shēmai ir tāda pati pieeja kā *POSEI* shēmai[6] (mērķi, struktūra un finansiālā pārvaldība), *SAI* shēmu pārvalda atsevišķi no *POSEI* shēmas.

Atšķirībā no *POSEI* shēmas, kas aizstāj KLP pirmo pīlāru (tiešos maksājumus), *SAI* shēma nodrošina atbalstu papildus VMS, kas aptver Egejas jūras salas un pārējo Grieķiju atbilstoši KLP pirmajam pīlāram, lai tādējādi risinātu īpašās problēmas, kas skar šīs salas.

3. ZIŅOJUMA JURIDISKAIS PAMATS

Padomes Regulas (ES) Nr. 229/2013 20. panta 3. punktā paredzēts, ka "*Komisija līdz 2016. gada 31. decembrim un pēc tam ik pēc pieciem gadiem iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei vispārēju pārskatu, kurā norāda saskaņā ar šo regulu veikto darbību ietekmi, vajadzības gadījumā tam pievienojot attiecīgus priekšlikumus*".

Šajā īstenošanas ziņojumā jo īpaši vērā ņemta programmas īstenošana līdz 2014. finanšu gadam, kā arī ārējā novērtētāja (*ADE*: *Analysis for Economic Decision*) darbs, novērtējot atbilstoši *POSEI*/*SAI* shēmai īstenotos pasākumus, kas veikti kā daļa no *REFIT* programmas. Ārējā novērtētāja darbs tika veikts no 2015. gada jūnija līdz 2016. gada augustam. Novērtēšanas uzdevumu formāli pabeigs, Komisijas dienestiem sagatavojot dienestu darba dokumentu.

4. LAUKSAIMNIECĪBA EGEJAS JŪRAS NELIELAJĀS SALĀS

Kopumā Egejas jūras nelielās salas (*SAI*) ir kalnainas un paugurainas salas, ko ietekmē Vidusjūras klimats, kuram raksturīgas sausas un karstas vasaras ar sausuma risku un īsas, lietainas ziemas.

SAI ģeogrāfiskās īpatnības, klimata apstākļi un sociālekonomiskā struktūra rada konkrētus traucējumus salu lauksaimnieciskajai darbībai un ražošanai. Salas saskaras ar pakāpenisku zemes pamešanu un attiecīgi ar vietējās sabiedrības sarukšanu, jo tās lauksaimniecības zeme atrodas galvenokārt daļēji nomaļos vai nomaļākajos apgabalos.

Salas sadalītas Dienvidegejas reģionā (ietilpst Kiklādu salas un Dodekanesas sala) un Ziemeļegejas reģionā (ietilpst deviņas apdzīvotas salas: Lesba, Limna, Ajosefstratija, Hija, Psara, Inusu salas, Sama, Ikarija un Furni).

Lauksaimniecībai ir svarīga nozīme **Ziemeļegejas reģiona** saimnieciskajā dzīvē. Lauksaimniecības nozare sasniedz vairāk nekā 21 % no reģiona iekšzemes

[4] OV L 78, 20.3.2013., 41. lpp.
[5] OV L 78, 20.3.2013.; deleģētie akti un īstenošanas akti: OV L 63, 4.3.2014.
[6] Par īpašiem pasākumiem lauksaimniecības jomā attālākajiem Eiropas Savienības reģioniem.

kopprodukta (IKP), nodarbinot 12,2 % no reģiona aktīvā darbaspēka (2013). Izmantotā lauksaimniecības zemes platība (ILZP) 2010. gadā bija 168 610 ha, t. i., 44 % no kopējās platības. Nozares vājināšanās ir saistīta ar faktoriem, kas attiecas uz tās struktūru un problēmām saistībā ar lauksaimniecības produktu piegādi salās, paaugstinātām ražošanas izmaksām, zemu apūdeņošanas pakāpi un lielu papuves zemes proporciju.

Lauksaimnieciskajās darbībās ietilpst zemkopība (mastikas koki[7], olīvkoki, vīnogulāji, citrusaugļu koki un labība) un lopkopība (biškopība, kā arī aitu, kazu un liellopu audzēšana). Saimniecību vidējais izmērs ir mazs (aptuveni 5 ha ILZP vienā lauku saimniecībā 2013. gadā).

Kas attiecas uz **Dienvidegejas reģionu**, lauksaimniecības nozare ir salīdzinoši ierobežota un neatbilst reģiona uztura vajadzībām, tāpēc ir nepieciešamas ievērojamas piegādes no pārējās Grieķijas un ārvalstīm. Šis fenomens īpaši pastiprinās vasaras mēnešos, pamatojoties uz tūrisma aktivitāšu radītu pieprasījuma palielināšanos. Reģiona ģeogrāfiskā sadrumstalotība un izteiktās starpreģionu atšķirības rada īpatnības, kas nav labvēlīgas primārās nozares attīstībai. Sausais klimats ar mazu nokrišņu daudzumu apvienojumā ar zemes ierobežotu pieejamību un kalnainām teritorijām kavē lauksaimniecības attīstību un līdz ar to atsevišķu salu ilgtspējību. Tomēr primārajā nozarē ir nodarbināts 6,1 % darbaspēka, tai ir izteikta sezonalitāte un nepietiekama nodarbinātība (2013. gada dati). Reģiona ILZP ir 106 080 ha, kas ir 16,7 % no kopējās zemes virsmas platības (2010. gada dati).

5. MĒRĶI, SHĒMA UN PLĀNOŠANA

SAI shēmas mērķi, kas norādīti Regulas (ES) Nr. 229/2013 2. pantā, ir šādi:

- nodrošināt nelielo salu apgādi ar produktiem, kas būtiski cilvēka uzturam vai pārstrādei un kā lauksaimnieciskās ražošanas resursi, tādējādi mazinot papildu izmaksas, ko rada šo teritoriju izolētība, nelielā platība un attālinātība no tirgiem;
- saglabāt un attīstīt nelielo salu lauksaimniecisko ražošanu, tostarp vietējo nepārstrādāto un pārstrādāto produktu ražošanu, pārstrādi, laišanu tirdzniecībā un transportu.

Tāpēc programma sastāv no diviem atbalsta veidiem: īpašais piegādes režīms (*SSA*) un atbalsts vietējai ražošanai (*SLP*). Abus šos atbalsta veidus finansē Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds (ELGF).

5.1. Īpašais piegādes režīms

SSA atbalsts ir atbalsts, kas piešķirts lauksaimniecības produktu piegādei no ES un kas attiecas galvenokārt uz dzīvnieku barību un mazākā apmērā uz lietošanai uzturā paredzētiem miltiem. Galvenais dzīvnieku barībai paredzētais produkts ir kukurūza un eļļas rauši, kā arī citi atlikumi no augu taukiem vai eļļām, turpretī galvenais atbalstītais produkts attiecībā uz miltiem ir kviešu vai kviešu un rudzu maisījuma milti.

SAI ir iedalītas divās grupās ar diferencētu atbalstu atbilstoši papildu izmaksām, kas saistītas ar salu tālumu: A grupā ietilpst salas, kas ir tuvāk kontinentam, savukārt B grupā — vistālākās salas, kas veido apmēram trīs ceturtdaļas no *SAI*.

[7] Mastika ir sveķi, ko iegūst no mastikas koka, ražo Hijas salā ar aizsargātu cilmes vietas nosaukumu un izmanto liķieru un saldumu ražošanā.

SSA atbalsta saņēmēji ir:

- attiecībā uz dzīvnieku barību: lauksaimniecības kooperatīvu organizācijas, neatkarīgi lauksaimniecības kooperatīvi, lauksaimnieki un tirgotāji; kā arī
- attiecībā uz miltiem: miltu tirgotāji un maiznieki.

Grieķija šim pasākumam paredzēja EUR 5,47 miljonus gadā (23 % no gada finanšu piešķīruma), kas ir mazāk par *SAI* Regulā (ES) Nr. 229/2013 noteikto maksimālo summu EUR 7,11 miljoni.

Būtu jāatzīmē, ka, lai gan *POSEI* shēma *SSA* ietvaros saņem atbrīvojumu no ievedmuitas par produktiem, ko ieved no trešām valstīm, *SAI* shēma šo atkāpes mehānismu no Savienības muitas režīma nesaņem.

5.2. Atbalsts vietējai ražošanai

SLP shēmas mērķis ir pilnveidot vietējo lauksaimniecisko ražošanu un lauksaimniecības produktu piegādi, īstenojot pasākumus, kas attiecas uz vietējo lauksaimniecības produktu ražošanu, pārstrādi un tirdzniecību. Programmā tika definēti vairāki produkti, kas raksturoti kā tradicionāli un svarīgi *SAI*. Grieķija piešķīra *SLP* vidēji apmēram EUR 19 miljonus gadā. Atbalsta saņēmēji ir lauksaimniecības produktu ražotāji vai ražotāju organizācijas.

5.3. Plānošanas un līdzdalības pieeja

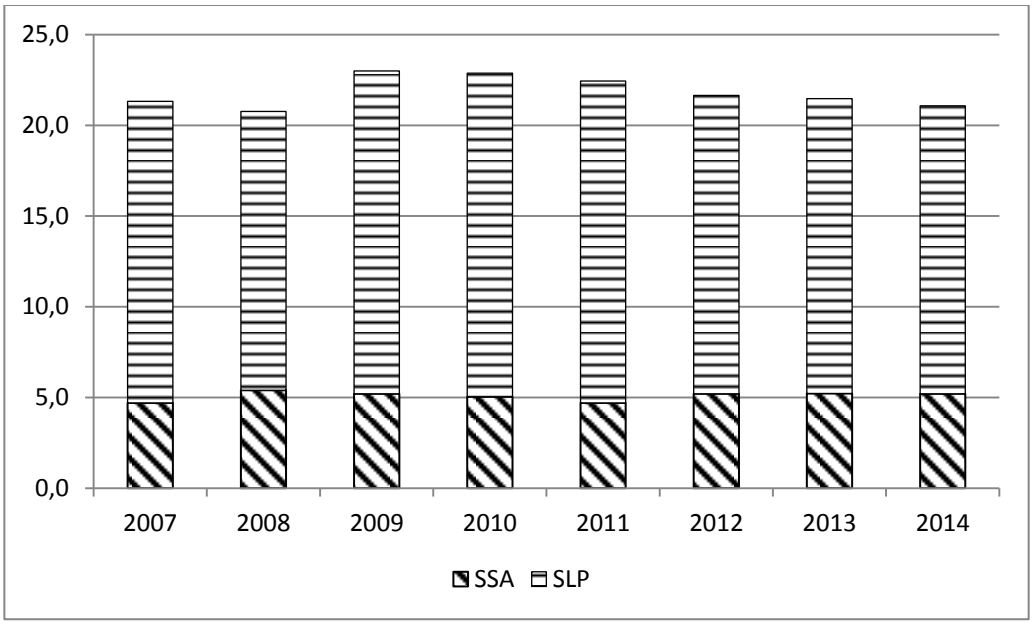
Grieķijas iestādes programmā ir sīki definējušas gan *SSA*, gan *SLP* pasākumus. Programma atspoguļo prioritātes, ko valstu iestādes ciešā sadarbībā ar ieinteresētajām personām ir noteikušas lauksaimniecības nozarei. Vajadzības gadījumā programmu ik gadu var grozīt saskaņā ar Komisijas Īstenošanas regulas (ES) Nr. 181/2014 32. pantu.

Katru gadu līdz 30. septembrim Grieķija savā gada ziņojumā paziņo par programmas īstenošanu iepriekšējā gadā saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 181/2014 31. panta 1. punktu.

6. FINANSIĀLĀ IZPILDE

Finansiālā izpilde par pārskatāmo laikposmu un summu sadalījums starp *SLP* un *SSA* ir sniegts pielikumā. *SLP* pasākumi veido lielāko daļu (74–79 %) izdevumu.

Pamatojoties uz Grieķijas iesniegtajiem gada īstenošanas ziņojumiem, var atzīmēt, ka kopējais izpildes rādītājs 2007.–2014. gada laikposmā saglabājās samērā augsts (85–94 %, kā parādīts 1. attēlā).

1. attēls. Gada izdevumi *SAI* shēmai pa pasākumiem (miljonos EUR) (avots: *ADE*, pamatojoties uz gada īstenošanas ziņojumiem).

7. SHĒMAS IZPILDE

Laikā no 2007. līdz 2014. gadam Grieķija izdeva par *SLP* no EUR 15,4 miljoniem līdz EUR 17,8 miljoniem gadā. 61 % no *SLP* kopējiem līdzekļiem 2007.–2014. gada laikposmā tika izmantots kā atbalsts **olīvkoku nozarei** (atbalsts faktiski samazinājās no EUR 11,4 miljoniem 2007. gadā līdz EUR 8,7 miljoniem 2014. gadā). Citas svarīgas nozares bija: **vīnkopība** (11 % no *SLP* izdevumiem, samazinoties no EUR 2,2 miljoniem 2007. gadā līdz EUR 1,2 miljoniem 2014. gadā), **tradicionālā siera ražošana** (9 % no *SLP* līdzekļu izlietojuma, palielinājums laikā no 2009. līdz 2014. gadam no EUR 1,7 miljoniem līdz EUR 2,6 miljoniem), **biškopība** (7 % no līdzekļu izlietojuma, stabili izdevumi aptuveni EUR 1,2 miljonu apmērā) **un mastikas nozare** (6 % no *SLP* līdzekļiem, palielinājums no EUR 0,9 miljoniem līdz EUR 1,1 miljonam).

Kas attiecas uz *SSA* laikā no 2007. līdz 2014. gadam, kopējais *SSA* gada budžets bija fiksēts EUR 5,47 miljonu apmērā un kopējie gada izdevumi bija diapazonā no EUR 4,8 miljoniem līdz EUR 5,3 miljoniem. Gandrīz 95 % *SSA* atbalsta ir izmantoti dzīvnieku barībai un apmēram 5 % miltiem.

8. PROGRAMMAS NOVĒRTĒJUMS

8.1. Lauksaimniecības produktu piegādes garantija

Mērķis nodrošināt apgādi ar produktiem, kas būtiski cilvēku uzturam vai pārstrādei un kā lauksaimnieciskās ražošanas resursi, samazinot radušās papildu izmaksas, lielākoties ir sasniegts sekmīgi, galvenokārt attiecībā uz dzīvnieku barību. Laikā no 2011. līdz 2014. gadam *SAI* kopējo piegādes vajadzību izpildes rādītājs bija virs 100 % attiecībā uz dzīvnieku barību un daļēji nepietiekams attiecībā uz miltiem (2014. gadā apmēram 57 %). Taču ir novērots samazinājums attiecībā uz dzīvnieku barību A grupas salās (-26%). Tomēr šī grupa veido tikai 6 % no kopējā dzīvnieku barības apjoma 2014. gadā. Tas galvenokārt ir saistīts ar dzīvnieku skaita

samazināšanās tendenci un to, ka lopkopji dod priekšroku standartizētai dzīvnieku barošanai. Miltu vajadzību nosegšana ir zemāka B grupas salās un minētajā laikposmā ir samazinājusies par 27 %.

8.2. Saskaņotība starp *SSA* un *SLP*

Kopumā *SSA* un *SLP* instrumenti ir īstenoti saskaņoti. Nav iekšējas nesaskaņotības starp *SSA* un *SLP* īstenošanu, jo *SSA* atbalstītie produkti (milti un dzīvnieku barība) netiek ražoti uz vietas.

8.3. Lauksaimnieciskās ražošanas darbību saglabāšana

Atbalstītās lauksaimnieciskās ražošanas darbības galvenokārt ir saglabātas platību (ha) vai apjoma (tonnas) ziņā — izņemot olīvu ražošanu, galveno lauksaimnieciskās ražošanas veidu, ko atbalsta programmas *SLP* daļa. Ar olīvkokiem apstādīto virsmu platība laikā no 2007. līdz 2014. gadam samazinājās par 21 %, turpretī olīvu ražošana samazinājās mazāk, uzrādot 8 % samazinājumu (tas nozīmē, ka palielinājās produktivitāte), bet tā ir pakļauta spēcīgām ikgada atšķirībām. Arī vīna ražošana samazinājās, tāpat kā vīnogu audzētavu platības. Citas ražošanas darbības, piemēram, attiecībā uz mastiku, biškopību vai tradicionālo siera ražošanu nedaudz palielinājās.

SAI shēma, kas galvenokārt atbalsta darbības izmaksas (ražošanu, pārstrādi un tirdzniecību), maz ietekmēja tradicionālo lauksaimniecības produktu konkurētspējas uzlabošanos. Turpretī konkurētspēja galvenokārt guva labumu no citiem atbalsta instrumentiem, jo īpaši lauku attīstības plāna (LAP) ietvaros.

8.4. Ieguldījums KLP mērķu sasniegšanā

SAI shēma veicināja vispārējos KLP mērķus.

8.4.1. Rentabla pārtikas ražošana

Programma veicināja ekonomiski dzīvotspējīgu pārtikas ražošanu, sekmējot ražošanas līmeņu saglabāšanu lielākajā daļā nozaru, tādējādi atbalstot lauksaimnieku ieņēmumu stabilitāti. Tomēr, tā kā *SAI* shēma ir atbalsts konkrētām ražošanas darbībām, ko sniedz papildus VMS, kuru piemēro *SAI,* tās ietekme uz lauksaimnieku ieņēmumiem būtu mazāk svarīga nekā reģionos, kas gūst labumu no *POSEI* un uz ko neattiecas VMS. Visbeidzot, ārējā novērtējumā norādīts, ka, piešķirot atbalstu ar ražotāju organizāciju starpniecību un atbalstot vērtību ķēdes dažādus posmus, *SAI* shēma veicināja vietēji ražoto produktu pieejamību vietējos tirgos par daudz pieejamākām cenām.

8.4.2. Dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana

SAI shēma sekmēja arī dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, piemērojot savstarpējas atbilstības noteikumus, ko attiecina uz maksājumiem un kas sasaista šos maksājumus un to, ka lauksaimnieki ievēro ES tiesību aktu noteikumu kopumu vides un sabiedrības, dzīvnieku un augu veselības jomā.

Turklāt shēma veicina arī dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, atbalstot tādu kultūru saglabāšanu, kurām ir mazs vides pēdas nospiedums. Atbalstītie ražošanas veidi galvenokārt izmanto ekstensīvas ražošanas sistēmas, kas ir samērā nekaitīgas videi. Olīvkoku audzēšanā pesticīdu izmantošana ir ļoti ierobežota. Biškopība ir sekmējusi salu jutīgās floras saglabāšanu. Citi kultūraugi, piemēram, mastikas koki, vīnogulāji vai mieži, ir veicinājuši ainavas un dabiskās vides aizsardzību.

Tomēr arī turpmāk būtu jāattīsta ilgtspējīgas lauksaimniecības prakses, tostarp pastiprinot ārpuscenu konkurētspēju[8], kurā ietilpst daudzi tādi elementi kā ražojumu kvalitāte (bioloģiskā ražošana vai citi marķējumi un sertifikācija), tehnoloģiskās priekšrocības, vides prasības utt. Būtu ieteicama produktu diferenciācija (olīveļļa, ACVN vīns utt.), īstenojot ārpuscenu konkurētspēju, salīdzinājumā ar parastām precēm, attiecībā uz kurām *SAI* nav salīdzinošu priekšrocību.

8.4.3. Līdzsvarota teritoriālā attīstība

Kas attiecas uz līdzsvarotas teritoriālās attīstības veicināšanu, *SAI* programma jo īpaši atbalsta ražošanas darbības, kas izvietotas tālākos apgabalos. Teritorijas apdzīvošana ir ļoti svarīga, lai izvairītos no apdzīvotības sarukšanas un atkarības no tūrisma.

Iemesli mastikas koku, olīvkoku un miežu audzēšanas atbalstam ir saistīti ar reģiona teritoriālo attīstību. Konkrētāk, mastikas audzēšana sekmē īpašās dabiskās vides saglabāšanu. Atbalsta mērķis ir arī novērst zemes pamešanu un aizsargāt vidi. *SAI* atbalsts sekmēja lauku apvidu attīstību četros veidos: i) kultivēto platību un saimniecību uzturēšana; ii) nodarbinātība; iii) īpašu sociāli strukturālu zemes apsaimniekošanas politiku īstenošana lielākajā daļā reģionu un iv) netiešs, uz savstarpēju atbilstību pamatots atbalsts videi draudzīgām lauksaimniecības praksēm.

8.4.4. Sinerģija ar citiem KLP pasākumiem

Starp *SAI* programmu un lauku attīstības programmām (KLP otrais pīlārs) ir spēcīga saskaņotība. Tas ir ļoti svarīgi, lai sasniegtu KLP mērķus, ņemot vērā abu atbalsta veidu izteikto savstarpējo atkarību.

Pastāv sinerģija starp *SAI* shēmu, LAP un valsts atbalstu attiecībā uz tādiem jautājumiem kā apmācība, atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem darbības uzsākšanai, kā arī LAP atbalstīti ieguldījumi un *SAI* atbalstīta ražošana. LAP veicina ilgtspējīgas lauksaimniecības prakses papildus savstarpējai atbilstībai, tostarp *SAI* atbalstītu ražošanu. LAP atbalsta arī ieguldījumus agrārajā lauksaimniecībā, kā arī lauksaimniecības pārtikas nozarē iesaistīto personu apmācību. *SAI* shēma atbalsta to pašu lauksaimnieku un agrārās lauksaimniecības produktu pārstrādi un tirdzniecību. Spēcīga ir arī saskaņotība ar valsts atbalsta un citiem KLP pasākumiem (vīns, augļi un dārzeņi), bet tā ir skaidrāk jāformulē plānošanas dokumentos.

8.5. *SAI* shēmas būtiskums

Ir veikta analīze, lai noteiktu pašreizējo KLP pasākumu (pamatmaksājumu shēma, kas ieviesta ar 2013. gada KLP reformu) spēju aptvert *SAI* īpašās vajadzības. Analīze liecina, ka minētās *SAI* vajadzības ar pašreizējiem KLP pasākumiem pilnībā aptvert nevarētu. Bez īpašas *SAI* shēmas risks pārtraukt ražošanu varētu negatīvi ietekmēt dažu tādu īpašo vajadzību aptveršanu kā nodarbinātība, vides jautājumi vai *SAI* teritoriālā dimensija.

[8] Ārpuscenu jeb strukturālā konkurētspēja ir spēja izcelt ražojumus un/vai pakalpojumus, izmantojot tādas konkurences priekšrocības, kas nav cena. Veidojot šādus konkurences priekšrocību veidus, jābalstās uz patērētāju izpratni par piedāvājumu.

8.6. ES pievienotā vērtība

Kā jau redzams 8.5. punktā, pašreizējie KLP instrumenti nav pilnībā pielāgoti *SAI*. *SAI* shēma ļauj labāk risināt problēmas, ar ko saskaras šīs mazās salas, jo īpaši veicot mērķtiecīgu plānošanu, kas nodrošina atbalstu ātru pielāgošanu specifiskām situācijām.

Politikas līmenī ES pievienotā vērtība galvenokārt ir novērtēta pozitīvi, jo shēma ir apliecinājums tam, ka pastāv vairāki nopietni šķēršļi, kam vajadzīgi īpaši pasākumi. *SAI* shēma apliecināja savu vērtību arī attiecībā uz prasību īstenošanu kvalitātes un vides jomā. Programmu izstrādes un īstenošanas līmenī pozitīva iezīme bija arī Grieķijai atvēlētā elastība, ļaujot tai definēt savu programmu, pamatojoties uz specifiskajām vajadzībām. Tā arī atbalstīja vairāk uz rezultātiem balstītu pārvaldības kultūru.

8.7. Programmas pārvaldība un vadība

Kopumā programma ir labi pārvaldīta. Dažas grūtības izriet no tā, ka procedūra atbalsta piemērošanai un saņemšanai ir sadalīta pa vairākām salām/kontinentālo daļu un pārvaldības iestādēm. Atbalsta saņēmēji un pārvaldības iestādes atzīst administratīvos šķēršļus par samērā līdzīgiem salīdzinājumā ar iepriekšējo novērtēšanas periodu.

Programmā būtu sīkāk jānorāda katras ražošanas nozares stratēģija, tostarp turpinot pilnveidot īpašos rādītājus, kas jāpaziņo gada īstenošanas ziņojumos (GĪZ). Programmā būtu skaidrāk jānorāda arī shēmas ieguldījums vispārējos KLP mērķos, un tas būtu jāsasaista ar konkrētiem kvantitatīviem mērķiem.

GĪZ ir īpaši uzlabojušies pēdējos gados. Arī attiecībā uz vispārējiem veiktspējas rādītājiem, sociālekonomiskiem datiem un finansiālo īstenošanu kopumā GĪZ atbilst Regulas (ES) Nr. 181/2014 31. panta 1. punkta a)–m) apakšpunkta prasībām. Tomēr ir apzinātas dažas problēmas attiecībā uz to datu vākšanu, kas vajadzīgi, lai aizpildītu veiktspējas rādītājus.

GĪZ saturs, kā definēts minētās regulas 39. panta 1. punktā, būtu jāprecizē un jāvienkāršo, lai veicinātu ziņošanas procesu.

8.8. Vispārējie darbības rezultāti

Īpašās problēmas, ar ko saskaras *SAI*, tieši risina programma, papildinot lauksaimnieku ieņēmumus.

SAI **tālums un atrašanās uz salām** nozīmē augstākas vispārējās piegādes izmaksas augstāku transporta izmaksu dēļ. *SSA* atbalsts mazina šīs izmaksas. Dažos tālākajos apgabalos, kas saskaras ar divkāršu vai pat trīskāršu salu izolētības faktoru (jo ne visas salas ir saistītas ar valsts kontinentālās daļas ostām), *SAI* atbalsts lauksaimnieciskajai ražošanai ir ļoti svarīgs, lai saglabātu saimnieciskās darbības.

Sarežģītie topogrāfiskie apstākļi (nelieli zemes gabali, krauja un kalnaina ainava) ierobežo lauksaimniecības zemi, kas nozīmē mazāka izmēra lauku saimniecības, radot augstākas ražošanas izmaksas un traucējot gūt apjomradītus ietaupījumus. Teritoriju **mazais izmērs** nozīmē aramzemes nepietiekamību. *SAI* ir pakļautas arī **nelabvēlīgiem klimatiskajiem apstākļiem** (sausumam), kas ietekmē lauksaimniecisko ražošanu.

SAI shēma palīdz risināt šīs problēmas. Programmas ietekmi pastiprina sinerģija un papildināmība jo īpaši ar LAP un valsts atbalstu.

9. PRIEKŠLIKUMI UZLABOJUMIEM

9.1. Ierosinātie ES tiesību aktu grozījumi

Shēmas novērtējums, kā izklāstīts 8. punktā, liecina, ka nav nepieciešamības grozīt Padomes Regulu (ES) Nr. 229/2013.

Kā jau norādīts 8.7. punktā, Regulas (ES) Nr. 181/2014 31. panta 1. punkts būtu jāgroza, lai vienkāršotu to elementu sarakstu, kas jāiekļauj GĪZ.

9.2. Ieteikumi dalībvalstij

Atbalsts atbilstoši *SAI* programmai ir īpaša KLP shēma. Lai uzlabotu tās efektivitāti, Grieķijas iestādēm būtu jāuzlabo programmas izstrāde, ņemot vērā vispārējos KLP mērķus saskaņā ar attiecīgo reģiona lauksaimniecības nozares stratēģiju. Būtu jāprecizē vispārējie mērķi, pamatojoties uz kvantitatīviem mērķiem un ar atbilstošiem rādītājiem.

Būtu jāuzlabo ziņošana par programmu, jo īpaši labāk informējot par mērķu sasniegšanu un iekļaujot analīzē veiktspējas rādītājus.

Teritoriālie aspekti jau ir pašreizējās *SAI* programmas svarīga sastāvdaļa un atbilst ļoti īpašajām vietējām vajadzībām. Tie atbilst trešajam KLP mērķim par līdzsvarotu teritoriālo attīstību. Tomēr tas būtu skaidrāk jānorāda programmā.

Būtu skaidrāk jānorāda izvēle attiecībā uz *SSA* loģisko pamatojumu (piešķīrumi divās produktu kategorijās: kā lauksaimnieciskās ražošanas resursi un cilvēku uzturam). Grieķijas iestādēm būtu jāturpina uzraudzīt importa un vietējo vajadzību nosegšanas rādītājus.

Turklāt ieteicams, lai Grieķijas iestādes turpinātu pastiprināt saskaņotību ar LAP, lai veicinātu konkurētspēju.

Grieķijai būtu jāturpina attīstīt ilgtspējīgas lauksaimniecības prakses, tostarp pastiprinot ārpuscenu konkurētspēju.

10. SECINĀJUMI

SAI shēmas vispārējo sniegumu laikā no 2006. līdz 2014. gadam var vērtēt pozitīvi attiecībā uz tās spēju risināt konkrētas uz lauksaimniecību attiecināmas problēmas, kas saistītas ar Egejas jūras nelielo salu īpašo ģeogrāfisko atrašanās vietu. *SLP* sekmēja lauksaimnieciskās ražošanas darbību saglabāšanu, un *SSA* samazināja atbalstīto produktu cenas atšķirību *SAI* salīdzinājumā ar valsts kontinentālo daļu.

Turklāt *SAI* shēma, kas ir papildu atbalsts līdzās tiešajiem maksājumiem, ir saderīga ar KLP mērķiem. Ja nebūtu īpašās *SAI* shēmas un atbalsts aprobežotos tikai ar KLP noteikumos paredzēto atbilstoši 2013. gada reformai (tiešie maksājumi), situācija izraisītu ražošanas pārtraukšanu, kas varētu negatīvi ietekmēt nodarbinātību, vidi vai *SAI* teritoriālo dimensiju.

SAI shēma ir darbojusies labi kopš plānošanas pieejas ieviešanas. Komisija uzskata, ka tā ir īstenota efektīvi un lietpratīgi un apmierina *SAI* vajadzības. Shēmai piešķirtais finansējums ir ļāvis sasniegt plašus shēmas mērķus. Tāpēc ir ieteicams saglabāt pašreizējo pamatregulu.

Īstenošanas regula būtu jāgroza, precizējot ziņošanu par programmu. Grieķija ir arī aicināta ņemt vērā šā ziņojuma rezultātus un ieteikumus un pielāgot *SAI* programmu,

lai turpinātu uzlabot pasākumu piemērošanas efektivitāti un programmas pārraudzību, kā arī pastiprinātu papildināmību ar citiem KLP atbalsta instrumentiem.

Pielikums. *SAI* programmas finansiālā izpilde laikā no 2007. līdz 2014. gadam.